

ПОЛІТЕХ

Пояснювальна записка
на випадок провалу завдання

Я не пручався, коли мене вели до божевільні. Це був гарний теплий весняний день. Такий чудовий для психічних загострень, що я не втримався й почав бубніти собі під носа:

«Я відчуваю запахи. Вони різкі, не морозні. Лише незвичний пил забиває їх. Як я це відчуваю й не помічаю тут весни? Зимою можна розпалювати багаття, заряджати грубку дровами та підносити голчастого сірника до сторінок, вирваних із півстолітніх нецікавих книжок. А навесні? Сама поява диму виглядає дурістю, ріже очі тим, що не прибрали ще восени. Ні, це не весна, це напів-фабрикат для стародавніх рецептів, загублена закладка із прочитаної книги, де колись опівночі перед кошмаром я відмітив мудрі слова чи просто знайшов потрібну форму для власних фантазій. І цей кошмар замість того, щоб заподіяти рану, ніжно цілував мене в уста... Стукіт коліс об металеве полотно без іскор, без друзів... Лише дим, весняний дим над моєю сірниковою самотністю, коли птахи повертаються ціною власного життя... я люблю небо, яке об'єднує їх із моїми легеньми».

Я боявся, що переграю в ліриці, і дещо сповільнив ходу. Тепер соціальний працівник почав випереджати, тримаючи мене за праву руку. Дарма... я не збирався пручатися. Не бачив у цьому необхідності. Ні, я не був симулянтом. Тоді я почувався дивно... автомобілем з увімкненим двигуном, але без водія за кермом. Усе людське пашіло на високих оборотах, дорога була вільною, червоне гіпертонічне обличчя соціального працівника давало попереджувальний сигнал до старту, зелені ялини звільняли від перехресть, санітари здалеку білили байдужістю та фінішем, поруч ревів громадський транспорт. Це все звуки, кольори, між ними та мною простягалися надмічні асоціації. Весна не приймала мене, я її не бачив, дороги мовчали шрамованими вустами, якими доведеться йти до завершення дня й розмовляти із заглибинами землі, пускати свої слова в діри.

Так постійно трапляється, коли не досягаєш пункту призначення... всі твої зекономлені сили й час переливаються в словесні цеглинки, з яких на ходу вибудовуєш новий пункт призначення. Слово за словом... усі до одного — мої, розкидані довкола

павутинням локаторів чужих людей. Навіщо самому тікати у своє? Навіщо повертатися до власного духу, який усі ці роки марнував сили на обережне просування вперед і завжди був при мені?

«Спекотно, а весни немає», — простогнав я звуками, схожими на мильні бульбашки.

«А навіщо тобі весна, хлопче?» — поцікавився мій конвоїр.

На це запитання я не захотів йому відповідати й на кілька секунд поринув у хащі споминів про власну спецпідготовку. Моїй свідомості було лоскотно та неприємно поєднувати реальність і легенду. Під кінець минулого літа я отримав сигнал з інструкціями... вечірня поїздка в трамваї з холодним жіночим голосом, який у записі оголошував назви зупинок звичного маршруту додому. Голос зливався з липким гамором пасажирів, що крізь дренажі міських заторів наповнювали відбитками запилених ніг чорну каучукову підлогу громадського транспорту. Дослухатися до цього гамору було невдячною справою, ніби піддавати свою коротку

пам'ять тортурам. Але цих звуків неможливо було уникнути. Голоси накладались один на одного, ніби пласти металу на інший пласт при виготовленні самурайського меча. Здавалося, доки голоси розрізнені польовими квітами в порослих полях, то все видається зеленим і чути вітер металевого жіночого голосу, записаного на плівку чи жорсткий диск комп'ютера з корпусом, липким від роками неметеної радіоактивної пилюки. У певний момент я відчув, як голоси почали зливатися, ніби пасажиримовляли в резонансі кожен звук, від чого моє тіло й розум відчули холодні протяги незбагненого. Розмовляли всі пасажирим. Одне з одним. Ніхто не говорив по мобільному телефону...

Місцева психлікарня знайшла прихисток у колишньому гуртожитку технічного університету нашого міста. Дивно. Ще студентом, коли навчався на радіофакультеті, я жив у цьому гуртожитку, ще й як жив. Політех (як називали навчальний заклад мешканці міста) кілька років тому потрапив «під каток» реформ, і левову частку приміщень віддали в оренду фірмам і в користування іншим організаціям.

Один із навчальних корпусів «окупувала» обласна податкова, а інший — державний реєстр нерухомості вкупі з місцевим ЖЕКом, які безсоромно стирали історію сезонними чергами громадян. Мій рідний гуртожиток на чотири поверхи став божевільнею із загратованими вікнами. Із цих вікон на мене дивилися такі ж загратовані лиця. Це навіяло мені дуже давні спогади, і я злякався їхньої сили. Тієї сили, що раптом могла мене виказати, якщо я хоча б затремтів від невловимого відчуття космічного жалю. «Політех...» — тихо і зловісно мовили жителі міста, маючи на увазі саме божевільню, а не навчальний заклад. «Політех...»

...Усі пасажири вимкнули телефони, аби не сталося витоку інформації. Управління вийшло зі мною на контакт. У цьому я не сумнівався, адже лише я в пошарпаному трамваї мовчав. Тим часом голоси людей почали коливатись у такт нерівномірному підсиленню гучності окремих слів, накладаючись пластом на пласт, додаючи металевості кожній зупинці. Пасажири не полишали салону аж до кінцевої зупинки: люди нагромаджувалися

кольорами, спекою, запахами, потом, словами, пальцями сплєтєних долонь закоханих підлітків, кнопками телефонів, рядами книг — вони облїпили мене живою оболонкою, залишаючи лєдь помітні отвори для того, щоб почути підсилені звуки. Хтось невидимий налаштував натовп на протяжні й короткі наголоси між оголошеннями в динаміках — я згадував азбуку Морзе, складав сигнали в літери, а літери — в послання...

«Не смітити», — дійшов до мене чіткий інструктаж першого санітара.

...Від кінцевої зупинки я йшов пішки півгодини й на ходу розробляв метод самонавіювання, який повинен допомогти мені довести власний психологічний стан до певної кондиції напруження уяви та емоцій. Цього вимагав надвисокий рівень важливості завдання, деталей якого я ще не знав, лише отримав попередження, що моя персона вже давно потрапила під тотальний нагляд стражів ноосфери, що мали гнучку схему реагування на будь-які раптові зміни з наближенням до об'єкта мого

майбутнього розслідування. Важкі плити поганих передчуттів затиснули мене між собою. Тієї ночі мені наснився дивний сон: був теплий весняний день, там був величезний будинок на околиці міста з безрозмірними вибитими ямами на асфальтованому подвір'ї, у яких проростала трава. Я стояв навпроти й відчував, як мені ампутували праву руку по самісіньке плече. Я не відчував втраченої кінцівки в цьому сні, картинки якого склалися в кольоровий затертий фільм, але замість неї до правого плеча вчепилась якась субстанція, невидима порожнеча... тягучий протез, що передавав лоскотні імпульси через нервові канали.

«Не палити в заборонених місцях!» — грізно мовив другий санітар.

...Чи можна було собі таке уявити, що якась частина тіла перетвориться на імплантат порожнечі? І що її можна відчутти, як фізичне тіло? Я стояв на тому асфальтованому подвір'ї й силувався ворушити правою кінцівкою, але команди мозку впирались у параліч. Тоді я помітив під ногами свою відірвану

руку й підняв, аби приставити її до тулуба. На жаль, та штучна порожнеча блокувала всі мої кволі спроби... вона дивним чином матеріалізувалася в серйозну перешкоду скласти себе до купи. Після цього я дивлюся вбік і помічаю, що за мною спостерігає молодий хлопець на лавці. Білявий, із яскраво блакитними очима, які абсолютно порожні й ні на чому не фокусуються. Я помічаю на його голові глибокі потворні шрами. Молода людина намагається мені щось сказати, але з її уст лине ледь чутне мукання, ніби душать корову. На цьому сон почав розтягуватись у зворотній калейдоскоп картинок і прокручуватись шаленим темпом, доки темрява забуття не змінилася наступним ранком...

«Не залишати стіни будівлі без дозволу», — знову слово взяв перший санітар.

...Після цього лік пішов на дні. Моя сім'я була нормальною, без ідеальних стосунків, із приглушеними суперечками, більшість із яких починав саме я. Виходячи з важливості мого завдання, переді мною першочерговим було відсторонити себе від власної

сім'ї. Це я взяв зі сну. Ампутовати праву руку. Я люблю свою дружину й доньку. Особливо доньку Олеся. Я так чинив лише заради її блага. З першими похолоданнями після літа наші подружні стосунки ставали все менш насиченими щирими розмовами, оскільки я все більше й більше зосереджувався на довколишніх звуках, із яких за допомогою азбуки Морзе збирав інформацію про майбутнє завдання. Незрозумілі удари по батареях у будинку, дріботіння лапок голубів на даху, рипіння касового апарата на роботі, відлуння кроків по плитці в магазині... будь-що могло передавати закодований сигнал повз стражів так званої ноосфери...

«Не тинятися коридорами з 22:00 до 04:00», — обтяжив мій слух другий санітар.

...Моя зосередженість на виявленні прихованих повідомлень ставала тим самим каталізатором для поступової зміни думки оточення щодо моїх людських якостей. Ні, я не хотів опускатися до грубих методів фізичного насилля чи істеричного крику — емоційні прояви часто дають зворотний ефект, і,

мабуть, у найвідчайдушнішій ситуації я б не зважився на це стосовно дружини та дочки. Я розробив більш делікатні методи, починаючи з тривалого мовчання. Визнаю, що це не менш жорстоко, ніж побої, адже спілкування між чоловіком і дружиною — прекрасна річ із дуже крихкою конструкцією, яка розвалюється від будь-якого необережного слова. У нашому світі все починається з розмов. Ними ж і завершується. Тому в мовчанні не все втрачено...

«Ми ж не звірі», — сказала медсестра й повернула мені пачку сигарет із запальничкою.

...Щодня я навмисне мовчав по одній-дві години додатково: на запитання просто кивав, посміхався, відмахувався руками чи просто йшов подалі від дружини Марини чи боса. З донечкою було по-іншому: їй подобалась ця гра, вона часто сідала навпроти мене й так само мовчала, дивлячись своїми зірочками на дивакуватого татуся. Мені від цього було легше терпіти всі незручності поступової ізоляції від вербальних перипетій життя, тому я додатково дарував доні різні смаколики